

Megemlékezés Szőkefalvi Nagy Zoltánról

Szőkefalvi Nagy Zoltán, aki 1949 decembere és 1952 között volt gimnáziumunk igazgatója, 1916. március 9-én született Kolozsvárott, és 1980. november 8-án halt meg Egerben.

A tudománynak és az oktatásnak elkötelezett család az övé: apja, Gyula (1887-1953) a kolozsvári, majd a szegedi Ferenc József (Később: József Attila) Tudományegyetemen a matematika professzora, bátyja, Béla (1913-1998) szintén a szegedi Tudományegyetem professzora.

Szőkefalvi Nagy Zoltán a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen 1939-ben szerzett vegytan (kémia) - természetrajz (biológia) szakon középiskolai tanári oklevelet. Már 1937-től díjtalan gyakornok volt a szegedi, majd 1940-1941-ben a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Ásvány-és Kőzettani Intézetben, 1941-1942-ben pedig részlegvezető tanársegéd. (1941-ben részt vett a Délvidék visszafoglalásában, és fél évig a világháborúban is.) 1942-ben a kolozsvári egyetemen doktori oklevelet szerzett (ásványtan, földtan, kémia: doktori szigorlat). 1942 és 1944 között a Nagyváradi Hadapródiskola kémiatanára. 1944-1945-ben rövid ideig hadifogságban volt. 1945 és 1949 között nemestördemici általános iskola tanára, illetve szakfelügyelő.

1952-től az egri Tanárképző (később Ho Si Minh Pedagógiai Főiskola) kémia tanszékének tanszékvezető docens; 1960-tól 1980-ig tanszékvezető főiskolai tanár (professzor), főleg ásványtani és kőzettani előadó. Egyúttal (1970-től vagy 1976-tól) 1980-ig a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem megbízott előadója kémiatörténetből. Az 1956-os forradalom idején az egri Pedagógia Főiskola munkástanácsának alapító tagja, (1956 október-november) és a munkástanács politikai állásfoglalásának megszövegezője. A munkástanácsok feloszlása után a szakszervezetten mint fedőszerven belül biztosította a szervezet további, hivatalosan illegális működését (1956. nov-1957. febr.).

Pályája kezdetén petrográfiai (kőzettani) és minerológiai (ásványtani) kérdésekkel foglalkozott, majd érdeklődése a tudománytörténet, elsősorban a magyarországi kémiatörténet felé fordult. (1957-ben készült el első kémiatörténeti dolgozata). Jelentős szerepe volt a kutatásokban. Elsőként dolgozta fel a magyarországi kémiai ismeretterjesztés XVIII-XIX. századi történetét. Összegyűjtötte a magyar kémiai múlt kimagasló személyiségeinek életrajzát. Vizsgálta a magyar kémiai szaknyelv kialakulását és fejlődését. A kolozsvári Kémiai Metallurgiai Iskola történetét is megírta. Kutatta a közép- és felsőoktatás kémiaoktatási módszereit. Jelentősek a hazai vegyipar-

történeti, valamint orvos- és gyógyszer-történeti kutatásai is. A teljességre törekedve (Erdélyt is belefoglalva) feldolgozta a XVIII. századi hazai természettudományok és a természettudományos oktatás történetét. Közel száz szak- és ismeretterjesztő cikket és közel húsz könyvet jelentetett meg, köztük öt főiskolai jegyzetet.

Kandidátusi értekezése: A kémiakutatás és ismeretterjesztés hazánkban (1700-1849) Eger, 1962.

A Szabadváry Ferencsel írt és 1972-ben Budapesten megjelent könyve, A kémia története Magyarországon, az MTA nivódíját kapta. A Magyar Vegyészeti Múzeum munkáját tudományos tanácsaival segítette. A TIT fizikai, kémiai, matematikai szakosztálya elnökeként és az Országos Kémiai Választmány alelnökeként is tevékenykedett. 1941-ben alapította a TIT elődjét, melynek ő volt az első elnöke.

Kitüntették a Bugát Pál emlékéremmel. 1976-ban az Orvostörténeti Bizottság tagja lett. A Nemzetközi Tudománytörténeti Akadémia levelező tagjaként, valamint a Nemzetközi Tudománytörténet Társaság és a Tudományfilozófiai Társaság tagjaként is komoly jelentős hírnévre tett szert.

Kardos József

Elhangzott a Vajda János Öregdiákok közgyűlésén, 2012. június 2-án